

serii stały się prawdziwą rewelacją naukowo-polityczną. Wznowione przez Profesora Wysłoucha „Studia Śląskie” ukazują się od 1958 r. jako wydawnictwo Instytutu Śląskiego w Opolu. Był również członkiem redakcji t. V (Górny Śląsk) cyklu *Ziemia Staropolski*.

Jest faktem wymownym, że właśnie w czasie uroczystości jubileuszowych 15-lecia Instytutu Zachodniego udekorowany został Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski za zasługi w dziedzinie badań naukowych problematyki Ziemi Zachodnich, a zwłaszcza Swego umiłowanego „Szląska”.

W. T.

VLADIMIR PROCHÁZKA (1924—1967)

W dniu 13 grudnia 1967 r. zmarł w Pradze, niespodziewanie dla wszystkich, którzy Go znali, dr Vladimír Procházka. Odszedł w pełni sił twórczych, w wieku 43 lat, w okresie, kiedy spodziewaliśmy się po nim jeszcze wielu prac naukowych. Urodzony 4 III 1924 r., gimnazjum ukończył w r. 1943, doktorat praw uzyskał w r. 1949, godność kandydata nauk prawnych osiągnął w r. 1958. Był pracownikiem naukowym Instytutu Państwa i Prawa Czechosłowackiej Akademii Nauk w Zakładzie historyczno-prawnym. Zmarły był bowiem wybitnym historykiem. Niezwykle uzdolniony, pracowity ponad zwykłą miarę, opanował doskonale nie tylko metodę historyczną, ale również szereg języków europejskich, w tym język polski, w sposób wręcz doskonały. Znajomość tego języka, znajomość polskiej literatury naukowej nadawały mu charakter pośrednika między nauką historyczną czeską a polską. Często i chętnie przyjeżdżał do Polski na badania archiwalne, na konferencje naukowe, nieraz z własnymi odczytami. Miał tu w Polsce wśród historyków wielu przyjaciół i znajomych. Służył nam zawsze swą życzliwą i bezinteresowną pomocą, gdy zjawialiśmy się w Pradze. Wysoko oceniał stan i wyniki polskiej nauki historycznej, starał się nam z kolei przedstawiać stan i najnowsze wyniki nauki historycznej czeskiej. Czynił to m.in. drukując zestawienia bibliograficzne czeskiej literatury historyczno-prawnej w poznańskim „Czasopiśmie Prawno-Historycznym”¹, w którym to periodyku ogłosił po raz pierwszy swój artykuł, nekrolog Teodora Saturnika, w r. 1951².

Podstawowe zainteresowania naukowe dr Procházki koncentrowały się wokół zagadnień ustroju politycznego i prawa sądowego Słowian, a Słowian Zachodnich w szczególności. Problematyka prawno-ustrojowa Słowian połabskich zbliżała Go w zainteresowaniach również do nauki polskiej. Te studia traktowane również porównawczo wymagają omówienia w odpowiednich czasopismach fachowych. Obok tych prac dr Procházka jest również autorem znakomitego dzieła źródłowego dotyczącego chłopskiej własności w Czechach w XVI i XVII w.³ Wokół niego grupuje się również cały szereg artykułów dra Procházki, dotyczących różnych węższych zagadnień z historii prawa cywilnego wsi czeskiej tych czasów.

¹ a) Najważniejsze czechosłowackie prace z dziedziny historii państwa i prawa z lat 1945—1955. „Czasopismo Prawno-Historyczne”, Poznań 1956; b) Bibliografia czechosłowackich prac z dziedziny historii i prawa za lata 1956—1960, „CPH” XIV, z. 1, Poznań 1962.

² „CPH” III, Poznań 1951.

³ Česka poddanská nemovitost v pozemkových knihách 16 a 17 století. Praha 1963, 585 ss.

Silne związki dra Procházky z nauką polską, a szczególnie z ośrodkiem historycznym w Poznaniu, datują się od wielu lat. Znajomość z prof. Zygmuntem Wojciechowskim, dyrektorem Instytutu Zachodniego, wciągnęła dr Prochązkę również w krąg oddziaływania tegoż Instytutu. Służył on niejednokrotnie pomocą prof. Wojciechowskiemu, zwłaszcza w czasie jego pobytów w Czechosłowacji⁴. Zainicjowane przez prof. Z. Wojciechowskiego wydawnictwo pt. *Słownik Starożytności Słowiańskich* prowadzone początkowo w ramach Instytutu Zachodniego, znalazło w osobie dra Procházky gorliwego recenzenta haseł czeskich, czynnego do ostatniej chwili.

Jego nagłe odejście dotknęło boleśnie nie tylko naukę historyczną czeską, ale i polską, grono przyjaciół, które pozostawił w obu krajach. Pozostały po nim liczne cenne prace i rękopisy, które powinny jeszcze doczekać się druku. Pozostała pamięć o człowieku, który codzienną pracą realizował ideę przyjaźni czesko-polskiej.

Zdzisław Kaczmarczyk

⁴ Pióra dra Procházky jest nekrolog prof. Zygmunta Wojciechowskiego zamieszczony w czasopiśmie „Právně historické studie” t. III, Praha 1957, ss. 251—253.